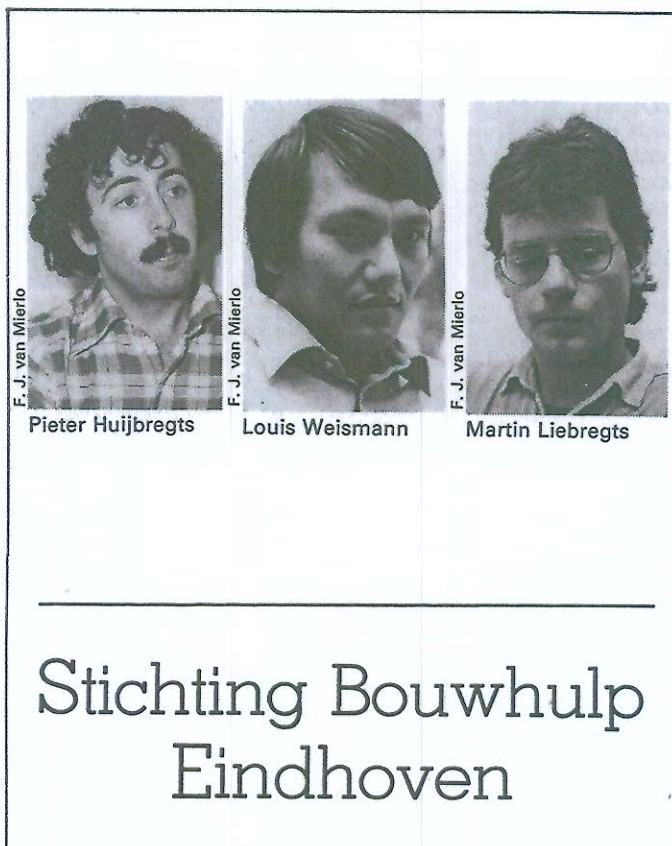

SIGNALEMENT

„Meewerken aan de verbetering van woon- en leefomstandigheden door individuele bewoners en bewonersorganisaties te adviseren op het gebied van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening.” Zie daar de doelstelling van de Stichting Bouwhulp, een onafhankelijk bouwkundig adviesbureau, dat in mei 1978 door de drie jonge Eindhovense bouwkundig ingenieurs Pieter Huijbregts, Martin Liebrechts en Louis Weismann in het leven werd geroepen. Een initiatief, ingegeven door een brok sociale bewoongenheid met bewoners die in verzet komen tegen slechte woonomstandigheden en onduidelijke of in hun ogen slechte plannen, maar bij gebrek aan deskundigheid vaak het onderspit moeten delven in hun strijd tegen woningbouwcorporaties, gemeenten, particuliere huiseigenaren enz.

Op veel plaatsen in Nederland verlangen de bewoners van buurten en wijken werkelijke invloed op renovatie en nieuwbouw, op kwaliteit en kosten, op materiaalkeuze en uitvoeringswijze. In veel gevallen bestaat – gelukkig – serieus overleg tussen alle betrokkenen, maar of zo'n overleg ook altijd volwaardig genoemd kan worden valt te betwijfelen zolang de deskundigheid voornamelijk tegenover de bewoners aan tafel zit. En dan zijn er tevens nog de gevallen waarin bewoners acties moeten voeren om hun rechten te krijgen. Zowel in overleg als in acties

krijgen de bewoners te maken met technische en financiële problemen. Ze komen nogal eens te staan voor procedures en argumenten die door moeilijk taalgebruik of bij gebrek aan vakkennis niet of nauwelijks beoordeeld kunnen worden. En als ze eigen ideeën inbrengen, maken die meestal vanwege onvoldoende deskundige onderbouw weinig kans. Gebrek aan deskundigheid brak en breekt menige bewonersorganisatie dus op. Vandaar dat steeds meer bewonersgroepen in het bos van woonproblemen naar deskundigen (gingen) zoeken.

De mogelijkheden zijn echter beperkt wegens gebrek aan geld. Gelukkig zijn er echter professionele hulporganisaties waarop ze een beroep kunnen doen. Eén van die organi-

saties is de Stichting Bouwhulp.

De voorgeschiedenis voert terug tot de studententijd van de drie Brabanders aan de TH in Eindhoven. Dat was aan het begin van de zeventiger jaren, toen de studentenbeweging zich danig roerde. Het was in die periode dat bouwkunde-studenten kosteloos hun vrije tijd ter beschikking stelden van bewonersgroepen, de wijken introkken om hun vak te slijten aan buurtbewoners. Pieter en Martin stonden later (in januari 1974) op de Eindhovense TH mede aan de wieg van het BAB (Bouwkundig Adviesbureau voor Buurtbewoners), welke studentenorganisatie nog steeds actief is. Doel van het BAB, dat kan beschikken over de faciliteiten van de TH, is: bewonersgroepen die

verstoken blijven van bouwkundige hulp toch steun te bieden.

„Uit onze bezoeken aan buurten en wijken in Eindhoven en andere plaatsen hebben we ervaren dat er een enorme behoefte bestond aan deskundige hulp. Want als bewoners problemen hadden met hun woning of directe woonomgeving en daaraan iets wilden doen, kwamen ze stevast terecht bij de een of andere instantie die volop kan putten uit deskundigheid.”

Volgens de Stichting Bouwhulp ontstonden de buurtacties vooral na invoering van de huurliberalisatie- en harmonisatie door de toenmalige CHU-volkshuisvestingsminister Udink. „Tot dat moment was het in de wijken rustig. Daarna kwamen de mensen in protest tegen de huurverhogingen. Ze gaven blijk van goed vakmanschap door iets terug te eisen voor die verhogingen. Daarom werd met klachtenonderzoeken gestart. Maar de woningbouwcorporaties, gemeenten, huisbazen enz. bestreden de kritiek op hun woningen met het argument dat er goed onderhoud gepleegd werd. De studenten zijn toen samen met de bewoners kwaliteitsonderzoeken gaan instellen, die vervolgens in wetenschappelijke bewoordingen in rapporten werden verwerkt, zodat corporaties en gemeenten er minder gemakkelijk langs konden. Aanvankelijk waren we erg partijdig. Wat bewoners zeiden was waar. Later zijn we ons wat afstandelijker

gaan opstellen, omdat we aan geloofwaardigheid dreigden in te boeten. En deze maatschappij heeft een heilig ontzag voor deskundigheid." De studentenwereld zelf bleek overigens ook niet wars van conflicten. En één van die conflicten leidde ertoe dat Pieter, Martin en Louis zich in 1976 uit het BAB terugtrokken. Nadat ze eind 1977 waren afgestudeerd rees, voor het drielid de vraag: wat nu? „Die sociale bewogenheid was er nog steeds. Bovendien lag daar ook onze grootste deskundigheid. We hadden leren omgaan met mensen en de problemen waarmee zij te maken hadden. We wilden onze technische kennis en procedure-ervaring aan de „basis" (bewonersparticipatie) ter beschikking stellen. En dat doen we nu daadwerkelijk met de stichting, die zich vooral bezighoudt met bouwkundige problemen in lokaal buurtwerk. Want dáár begint de bewonersparticipatie, dáár is hulp noodzakelijk." Hoe vinden bewoners en/of bewonersgroepen de Stichting Bouwhulp? „Toen we van start gingen hebben we de publiciteit gezocht. In Eindhoven en omgeving verschenen verhalen in de krant. Verder stelden we een brochure op die we overal heen stuurden. En dan geven we ook nog vier keer per jaar een nieuwsbrief uit over wat we doen en denken over bepaalde onderwerpen en problemen die we in ons werk tegenkomen. Die nieuwsbrief wordt op redelijk grote schaal door het land gestuurd naar buurt- en opbouwwerk, pers etc. En tenslotte zoeken we de lokale pers op voor elk buurtcomité waarvoor we werken." Dat aan de weg timmeren legde de nog jonge stichting geen windeieren. Tot nu toe werd aan zo'n zestig tal buurten in het hele land ondersteuning gegeven, waarbij in sommige opzienbarende gevallen (vochtproblemen in de Venrayse nieuwbouwwijk „t Brikske") zelfs de landelijke pers werd gehaald. Op die manier verwierf de stichting natuurlijk steeds meer bekendheid. Inspraakbegeleiding bij nieuwbouw en woningverbetering, onderzoek naar

haalbaarheid van renovatie, aanpakken van problemen op specifiek technisch gebied (centrale verwarming, isolatie, vocht), informatie geven over subsidieregelingen, dat alles behoort tot de dienstverlening van de stichting. Belangrijk is in dit verband de vraag welke garantie de stichting heeft dat uitgebrachte adviezen ook worden opgevolgd. Het antwoord is kort maar krachtig: „De beste garantie is een actieve buurt." Tot op heden is de Stichting Bouwhulp een liefdadigheidsaangelegenheid, maar die situatie wordt zo langzamerhand onhoudbaar, nu het aantal opdrachten hand over hand toeneemt. „We kunnen het werk met ons drieën niet meer aan." Twee van de drie bouwkundig ingenieurs hebben in resp. Dordrecht (bij het opbouwwerk) en Rotterdam (bij de gemeente) een parttime baan van twintig uur per week. Met die beperkte inkomsten moet niet alleen voorzien worden in de kosten van levensonderhoud, maar worden bovendien bepaalde onkosten van de stichting gefinancierd. „We besteden zeker dertig tot veertig uur per week aan bouwhulp. Op jaarbasis omgerekend investeren we zodoende duizenden guldens in bijvoorbeeld de stadsvernieuwing. Maar wat wij doen behoort de taak van de overheid te zijn. Wij zien onszelf niet als subsidiënt van stadsvernieuwing. Daarom hebben we bij het ministerie van volkshuisvesting nu ook een aanvraag ingediend voor een garantiesubsidie van f 149 500,-. Als we dat geld krijgen, kunnen we ons volledig gaan toelagen op de stichting. Dan krijgt de stichting meer capaciteit. Subsidie is een noodzaak. We moeten een professionele organisatie worden waarop de bewoners recht hebben." Vangt de stichting dan helemaal geen geld van bewonersgroepen en/of andere opdrachtgevers? Dat blijkt niet het geval. Buurten, die een beroep doen op de stichting, wordt verzocht om een lokale subsidie trachten te verkrijgen. En ze moeten tevens gemaakte onkosten (loonkosten vallen erbuiten) vergoeden. Inmiddels krijgt de Stichting

F. J. van Mierlo

Bouwhulp ook steeds vaker opdrachten van woningbouwverenigingen en gemeenten om te participeren in planontwikkelingen of onderzoeken. Een bewijs dat de stichting als deskundige is geaccepteerd en haar bestaansrecht voldoende heeft bewezen. „We vinden eigenlijk dat die erkenning nu ook maar van de minister van VRO moet komen." Sinds kort heeft de stichting de beschikking over een kantoor aan de Willemstraat in Eindhoven. Het werk, dat voordien vanuit drie woningen werd gedaan, kan nu ge-centraliseerd worden uitgevoerd, hetgeen een aanmerkelijke verbetering is. De Stichting Bouwhulp bestaat nu bijna anderhalf jaar. Hebben Pieter, Martin en Louis kunnen vaststellen wat het voornaamste probleem van bewoners is? „Jazeker. De voornaamste klacht is dat ze niet serieus genomen worden. Dat blijkt wel uit het feit dat ze ons in de arm moeten nemen. Bij bestuurders van woningbouwcorporaties en gemeenten bestaat een

Boven Neckermann zit de Stichting Bouwhulp

enorme minachting voor de bewoners, al zal men dat natuurlijk altijd ontkennen. In wezen worden huurders gezien als een noodzakelijk kwaad. Klachten over woningen en woonomgevingen worden meestal terzijde geschoven. Maar als wij diezelfde klachten middels een bouwtechnisch rapport indienen, blijken ze opeens wel te bestaan. We tekenen hierbij onmiddellijk aan, dat wij voornamelijk met die ongunstige gevallen te maken krijgen omdat buurten die wel een goed overleg hebben met huisbaas of overheid niet bij ons komen." De drie Eindhovenaren benadrukken dat hun stichting geen middel is, maar een doel. „Het gaat ons niet om mensen aan werk te helpen, maar om het aanpakken van problemen die voortvloeien uit het volkshuisvestingsbeleid."

PS